

GYUKICS GÁBOR LAUDÁCIÓJA

A költő ars poeticája eddigi költészetéből jól meghatározható. Itt most elég *A remete többes száma* című, 2002-ben megjelent verseskötete kezdő költeményére (*jelölt és jelölő*) utalni; a 'rejtőzködő fotós', a 'keretbe, üveg mögé' montirozott képben már nem a látványt, hanem önmagát örökíti meg!

Ha a most díjazott nagy költeményét (*az elhatározás kezdete*) ebből a szemszögből nézzük, a költő itt beteljesíti, megvalósítja ígéretét, illetve költői szándékát: a *fotós*nak a száguldó vonatablakából kitekintő *utas* feleltethető meg, akinek a hangján a költő megszólal; a téli táj, a megörökítés tárgya ezúttal azonban maga is cselekszik, átveszi az alkotó szerepét. Szinte művészként viselkedik: a *jégdaraként fúvódó hó* domborművet képez a természeti világba betörő emberi alkotás, a vasúti kocsik ablakának peremére, figyelmeztetve a bent ülőt, az alkotás kiváltságát mintegy kizárólag magának követelő utast/megfigyelőt/megörökítő személyt, a költői hangot használó cselekvőt, hogy nincsen feljogosítva a megváltoztathatatlan, felülbírálhatatlan leírásra! Hadd utaljak arra, hogy az üveg és keret metaforát illetve jelképet már kötetcímmé is emelő könyvében (*Lepkék vitrinben*, 2006) Gyukics Gábor már egy nagy elméleti szaktekintélyt is segítségül hívott, a német Niklas Luhmannt, akinek Magyarországon először az irodalomtudomány területén akadtak elismert tanítványai. Ezt idézi a költő a filozófustól: „A megfigyelők cselekszenek, azt is mondhatnám abban a tudatban, hogy mindnyájan ugyanabban a világban élnek, és ebben a világban arról van szó, hogy erről a világról egymással megegyezően kell hogy nyilatkozzanak. [...] Muszáj ennek így lennie?”

„*az elhatározás kezdete*”, a díjnyertes költemény tehát tovább fejleszti, de nem csupán kiegészíti a fentebb jelzett költészettant, ugyanis mintegy ellentételezve, vitázva alakítja újjá. A megszólított, a megörökítésre kiszemelt, de önarcképként használt külvilág, környezet, táj, haza hirtelen visszaszól, sőt visszafelesel.

A szarka, maga is költőként, nem hajlandó alávetni magát a megörökítésé álcázott erőszaknak, világalakításnak. A cserregő madár követi a jégdaravá fagyott őselem, a domborművet alkotó hó példáját; költőként – alkalmi költőként – nézi az elriasztott kócsagot, a vadgalambpárt kíváncsiságból elűző varjat, az öngyilkos fenyőtűt; nézi és dönt: övé ez a világ.

*még itthon van
nem kíván menni oda
ahol más az ég.*

A hazát vállalja. Mert a költő, aki ezúttal a szarkát – alkalmi, öngúnyos alteregóként – beszélteti, nagyon is jól tudja, mennyire pótolhatatlan a haza.

Hadd idézzünk tehát most zárásul, ezen a magyar–olasz költőversenyen Gyukics Gábornak a New Yorkban, 2003-ban írott *Behelyettesítés* című, az amerikai–olasz diaszpórát megidéző, a Dante kávéházban játszódó verséből:

*Az idős olasz hölgyek ma is egyedül
üldögélnek megszokott asztaluknál,
szóda vizet iszogatnak
kapuciner után.*

*Körbeveszik magukat
idegen test- és gyomorszagokkal,
ez a kávéház nekik otthon és család.*